

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

Μυθιστόρημα

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη — Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία — 213

Δήμητρα Κολλιάκου, *Θερμοκρασία δωματίου*
Επιμέλεια Μισέλ Φάις

Υπεύθυνος έκδοσης Κώστας Γιαννόπουλος
Διορθώσεις Αρετή Μπουκάλια
DTP-φιλμ Παναγιώτης Καπένης
Μοντάζ Παναγιώτης Σαράτσης

Copyright © Σ. Πατάκης Α.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη) και
Δήμητρα Κολλιάκου, Αθήνα 2006

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Νοέμβριος 2006

Η παρούσα είναι η δεύτερη εκτύπωση, Ιούλιος 2007

K.E.T. 5285 K.E.Π. 824/07

ISBN 978-960-16-2056-5

ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 14, 106 80 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.36.50.000, Fax: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 122, 563 34 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54-5
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στον Ιωνάθαν, στην Ντίνα και στη Μάγια

ΑΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΠΑ Τ' ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ απ' το θυροτηλέφωνο, φτάνοντας έξω απ' το διαμέρισμά της στον ημιώροφο βρήκα την πόρτα της κλειστή. Αστάρ Μάσλερ, έγγραφε το κουδούνι. Δεν υπήρχε άλλη ένδειξη, πράγμα που μου έκανε θετική εντύπωση. Χτύπησα μια φορά και, περιμένοντας να μου ανοίξει, φαντάστηκα ότι στεκόμουν μπροστά σε μια τυχαία πόρτα με την ιδιότητα του πλασιέ. Πλασιέ δεν ήμουνα ποτέ. Απλώς, για κάποιον λόγο, το φαντάστηκα. Στο άνοιγμα της πόρτας πρόβαλε μια γυναίκα γύρω στα εξήντα, με μαλλιά βαμμένα στο χρώμα που παίρνει ο γλυκός βραστός. Το φόρεμά της έκλεινε με κουμπιά μπροστά κι είχε στη μέση ζώνη από το ίδιο ύφασμα. Πέρα απ' το φόρεμα και τα μαλλιά, κάτι στο ύφος της έδινε την εντύπωση ανθρώπου που έχει αναλώσει τη ζωή του μέσα σ' ένα σπίτι. Πρόφερε τ' όνομά μου παρατονίζοντάς το κι αντί να με αφήσει να περάσω μέσα βγήκε εκείνη έξω, κλείνοντας πίσω της αθόρυβα την πόρτα και κλειδώνοντάς τη. Στο κατώφλι κοντοστάθηκε κι απλώνοντας ένα χέρι ποικιλ-

μένο με σκουρόχρωμες κηλίδες και φορτωμένο δαχτυλίδια μού έδειξε την πίσω σκάλα που έβγαζε στο υπόγειο. Όπως μπήκε μπροστά για να με οδηγήσει κάτω, πρόσεξα τα μαλλιά της, κάπως πατικωμένα στο πίσω μέρος, σαν να είχε μόλις σηκωθεί απ' το κρεβάτι.

Κατεβαίνοντας πίσω της τα σκαλιά, ένιωθα την επιθυμία να τη σταματήσω. «Δεν ξέρω αν το έχετε υπόψη σας, αλλά τα μαλλιά σας έχουν κάτι σαν τρύπα από πίσω» είδα τον εαυτό μου να της λέει. Με φαντάστηκα ν' απλώνω το χέρι μου στο κεφάλι της, σαν θαυμαστοποιός που πλησιάζει την παλάμη του πάνω σε μια πληγή. Κάποτε, η μητέρα μου μού είχε πει μια ιστορία για μια κυρία με περίπλοκη κόμμωση, που δε χτένιζε τα μαλλιά της για να διατηρήσει την κόμμωση ανέπαφη. Και μια ωραία πρωία, απ' τον επιβλητικό της κότσο ξεπρόβαλε μια κατσαρίδα που είχε φτιάξει εκεί μέσα τη φωλιά της.

Μπορούσα να γυρίσω πίσω, στην είσοδο της πολυκατοικίας, να βγω έξω στο δρόμο, στον καύσωνα. Αλλά με κρατούσε ένα αίσθημα υπακοής: η ίδια εκείνη αίσθηση ότι δεν κάνει να προκαλώ προβλήματα, που τη θυμάμαι από παιδί. Στο μισοσκόταδο της σκάλας, κλείνοντας τα μάτια μου έβλεπα ακόμη το εκθαμβωτικό πορτοκαλί που είχα διαρκώς πίσω απ' τα βλέφαρα, καθώς ανέβαινα μέσα στην αντηλιά την ανηφόρα της Ζαμποτίνσκι. Η πολυκατοικία της Αστάρ βρισκόταν αρκετά ψηλά.

Ήξερα πως σ' αυτή τη χώρα τα σπίτια έχουν καταφύγια. Όταν σταθήκαμε μπροστά σε κάποια πόρτα που αντί για πόμολο είχε κάτι σαν πηδάλιο, φοβήθηκα πως η Αστάρ με πήγαινε στο καταφύγιο. Εκείνη όμως ξεκλείδωσε τη διπλανή πόρτα, που η εξωτερική της επιφάνεια ήταν από φορμάικα καφέ σκούρα με νερά ξύ-

λου. «Εδώ έχω το γραφείο μου» με πληροφόρησε. Η φράση της ήχησε κάπως παράταιρα, αφού δεν ήταν υποχρεωμένη να μου μιλήσει για τον εαυτό της.

Το δωμάτιο ήταν στενόμακρο, χωρίς παράθυρα, με μια τζαμωτή πόρτα απέναντι απ' την είσοδο, που έβλεπε σ' έναν μικρό, απεριποίητο και σκονισμένο κήπο. Ο κήπος πίσω απ' τα καρέ τζαμάκια μού θύμισε την ελαιογραφία του Μαξ Ερνστ *Το τελευταίο δάσος*. (Το έργο έχει ως υπότιτλο τη φράση *Την Τρίτη το φεγγάρι βάζει τα κυριακάτικα του, αν και ποτέ δεν κατάλαβα πώς κολλάει αυτό*.) Σκέφτηκα να της πω: *Δε βγαίνουμε καλύτερα στον κήπο*; Ίσως να είχε άσπρο τραπέζι πλαστικό και ασορτί καρέκλες, απ' αυτά που βρίσκονται παντού. Δεν είπα τίποτα όμως, αφού δε μου το πρότεινε η ίδια, που ήταν, σαν να λέμε, η οικοδέσποινά μου.

Στον έναν τοίχο υπήρχε μια βιβλιοθήκη φορτωμένη με βιβλία, κυρίως εγχειρίδια ψυχολογίας και ιατρικής. Του άντρα της θα είναι, αποφάσισα, γιατί μου είχαν πει ότι ο πρώην άντρας της ήταν γιατρός. Όπως και να 'χει πάντως, αποκλείεται να τα έχει διαβάσει όλα, διαβεβαίωσα τον εαυτό μου. «Τι πραγματεύεται ο πράσινος τόμος στο πέμπτο ράφι από πάνω στα δεξιά σας;» είχα τη διάθεση να τη ρωτήσω. Εννοείται, δεν το έκανα.

Η βιβλιοθήκη και η διαρρύθμιση του δωματίου μού έδιναν την αίσθηση ότι βρισκόμουν κάπου αλλού: στο μπροστινό δωμάτιο του πατρικού μου. Κι εκεί η βιβλιοθήκη έπιανε το μεγαλύτερο μέρος ενός τοίχου. Με υπόδειξη της Αστάρ κάθισα τώρα απέναντι απ' τη βιβλιοθήκη, όπως καθόμουν άλλοτε στον καναπέ απέναντι απ' τη βιβλιοθήκη στο πατρικό μου.

Στο τραπεζάκι δίπλα μου ήταν ακουμπισμένο ένα

μαύρο κουτί από λακαρισμένο ξύλο. Το άνοιξα χωρίς να της ζητήσω την άδεια. Είχε μέσα άσπρα χαρτομάντιλα. Ξανακλείνοντάς το, αναζήτησα το βλέμμα της. Είχε στο μεταξύ πάρει θέση μπροστά στη βιβλιοθήκη, απέναντί μου, και με περιέμενε. Την ενόχλησε που άνοιξα το κουτί – αυτό τουλάχιστον διάβασα στο πρόσωπό της. Προσπαθούσα, κατά τη γνώμη της, να κερδίσω χρόνο. Στο μεταξύ γύρευα την εισαγωγική μου φράση. Όποια και να ήταν αυτή, με το ανοιγοκλείσιμο του κουτιού ήθελα υποσυνείδητα να πέσει στο κενό.

«Με πονάει η μέση μου» άρχισα. Κι αυτό ήταν αλήθεια, αν και όχι τη στιγμή που το έλεγα. «Έχω έναν πόνο που ξεκινάει εδώ» –τοποθέτησα το χέρι μου δεξιά στη μέση μου– «γυρίζει και με χτυπάει μπροστά, εδώ» –κράτησα το χέρι μου στο υπογάστριο, από τη δεξιά πλευρά– «και καμιά φορά κατεβαίνει και στο δεξί μου πόδι. Μερικές φορές έχω πόνους και στην αριστερή πλευρά, όχι όμως στο πόδι». Κούνησα περιστροφικά την άκρη του αριστερού ποδιού μου, που ήταν καβαλιευμένο στο δεξί, για να το επιβεβαιώσω αυτό. «Η Μάρθα είναι της γνώμης ότι μπορεί να είναι και ψυχοσωματικό» κατέληξα. Επειδή της μιλούσα αγγλικά, πρόφερα τη λέξη *psychosomatic* σχεδόν χωρίς ντροπή, αν και τη θεωρώ φαιδρή στα ελληνικά. Η Αστάρ με κοίταξε θα έλεγα καχύποπτα, ίσως γιατί ανακάτευα τη Μάρθα.

Πριν φτάσω εδώ με παρότρυνση της Μάρθας, είχα πάει κι αλλού με δική μου πρωτοβουλία. Μια Αμερικανίδα γυναικολόγος στο Μαγκέν Νταβίντ με είχε αφήσει με τα πόδια ψηλά και το κλιματιστικό να στέλνει κύματα ψύ-

χους στο εσωτερικό μου, ενώ η ίδια προσπαθούσε να τερματίσει ευγενικά ένα τηλεφώνημα κοινωνικού χαρακτήρα που είχε διακόψει την εξέταση στη μέση. Στο τέλος μου έγγραφε κολπικά υπόθετα για μύκητες.

Ένας παθολόγος με έντονη νοτιοαφρικανική προφορά, μόλις πληροφορήθηκε την καταγωγή μου, μου δήλωσε ότι σκόπευε να περάσει τις καλοκαιρινές διακοπές του στην Ελλάδα, μαζί με το γιο του. Απ' αυτό συμπεράνα πως δεν είχε γυναίκα. Είχε πεθάνει, τους είχε εγκαταλείψει όταν ο γιος του ήταν μικρός, ή είχαν χωρίσει και τώρα μοιράζονταν το γιο. Και το αυθαίρετο αυτό συμπέρασμα (πάντα όμως εμπιστεύομαι το λεγόμενο *gut feeling*) με έκανε ελαφρώς πιο υποχωρητική. Συγκατατέθηκα να μου κάνει ένα *gynae*. Θυμάμαι, με είχε ρωτήσει και για δεύτερη φορά: «Λοιπόν, να κάνουμε ένα *gynae*;» Το *gynae* ήχησε μέσα μου κάπως σαν γκίνι. Μου θύμιζε τα *guinea pigs*, κάτι ποντικάκια λίγο μεγαλύτερα απ' τα χάμστερ, που παλιότερα τα χρησιμοποιούσαν για πειραματόζωα. Κατά τη διάρκεια της εξέτασης είχα τη δυσάρεστη αίσθηση πως κάποιο μικρό τρωκτικό σκάβει λαγούμι. Τα γαντοφορεμένα του δάχτυλα πασπάτευαν τον τράχηλο της μήτρας σαν να προσπαθούσαν να εντοπίσουν κάποια επικίνδυνη ρωγμή, πίζαν δεξιά κι αριστερά ψάχνοντας τις ωθήκες. Δε βρήκε τίποτα.

Τελευταίον είδα έναν γυναικολόγο-μαιευτήρα ονόματι Μαλαχί, που στα εβραϊκά σημαίνει ο άγγελός μου και που τον βρήκαμε στον χρυσό οδηγό. Το ιατρείο του, κάπου στις ορθόδοξες συνοικίες, ήταν γεμάτο κοπελίτσες σε προχωρημένη εγκυμοσύνη. Τιτίβιζαν εύθυμα και φορούσαν φούστες μέχρι τον αστράγαλο πάνω από ανοιχτόχρωμα αθλητικά με σκούρες κάλτσες. Ήμουν το

τελευταίο ραντεβού, Πέμπτη βράδυ. Αυτός με εξέτασε πίσω από κλαρωτή κουρτίνα. Ξαπλωμένη σ' ένα ψηλό κρεβάτι, η κουρτίνα έπεφτε από πάνω μου και χώριζε το σώμα μου στα δυο. Εγώ το κεφάλι, τα χέρια και τον κορμό, εκείνος τα πόδια και το αιδοίο. Με ψηλάφισε στα πεταχτά και διέγνωσε ότι στο κάτω μέρος της μήτρας μου υπήρχε ένα ινομύωμα που έπρεπε να αφαιρεθεί. Επίσης, η μήτρα είχε κλίση προς τα πίσω, αλλά αυτό θα διορθωνόταν –με διαβεβαίωσε– με την πρώτη κιόλας γέννα. Την Κυριακή τηλεφώνησα σ' ένα μοντέρνο διαγνωστικό κέντρο, που μου σύστησε η Μάρθα. Η νοσηλεύτρια που με παρέπεμψαν (και που της μίλησα στ' αγγλικά) με ρώτησε αν το υπερηχογράφημα μπορούσε να γίνει εσωτερικά. Δεν ήξερα να της πω.

«Είστε παντρεμένη;»

«Έχει σημασία;» απάντησα ελαφρώς ενοχλημένη, και τότε εκείνη αποφάσισε ότι χρειάζομαι διευκρινίσεις.

«Είστε παρθένα; Αυτό εννοώ».

Το υπερηχογράφημα δεν έδειξε τίποτα παθολογικό.

Κάπου εκεί επενέβη η Μάρθα. Μου είπε στο τηλέφωνο –έλειπε τότε στην Αμερική– ότι ήξερε τι σημαίνει να βρίσκεσαι σε ξένο τόπο και να σε απασχολούν προβλήματα υγείας. Ως παιδί είχε υπάρξει φυματική κι είχε νοσηλευτεί σε σανατόριο στην Ελβετία. Με κάποιο δισταγμό ανέφερε ότι γνώριζε η ίδια κάποιο πρόσωπο που θα μπορούσε ίσως να βοηθήσει. Προφέροντας το όνομα της Αστάρ έκανε μια μικρή παύση, σαν από αμηχανία. Ύστερα πρόσθεσε βιαστικά πως ήταν ο καλός της άγγελος. Εκείνη τη στιγμή, η επεξήγηση της Μάρθας δε μου κέντρισε την προσοχή. Σκέφτηκα μόνο πως οι εκφράσεις της ήταν παρωχημένες. Έσπευσα να τη διαβε-

βαιώσω πως ήμουν και με το παραπάνω διατεθειμένη να δω αυτό το πρόσωπο. Η προοπτική να δω κάποιον ειδικευμένο στον κλάδο της ψυχής φάνταζε για την ώρα πολύ πιο ενδιαφέρουσα απ' το να κλείσω ραντεβού μ' έναν ακόμη γιατρό του σώματος, που θεωρούσε ότι για την ψυχολογική κατάσταση του ασθενούς ήταν καλύτερα να προβεί κανείς σε κάποια διάγνωση, έστω και λανθασμένη, απ' το να πει δεν ξέρω.

Μετά τη δική μου διαβεβαίωση, η Μάρθα διακινδύνευσε ένα σχόλιο πιο προσωπικό: «Μπορεί να είναι και ψυχοσωματικό». Παρόλο που η ίδια βρισκόταν στην Αμερική και η Αστάρ ήταν εξαιρετικά πολυάσχολη, προθυμοποιήθηκε να την πάρει αμέσως τηλέφωνο και να μου κλείσει ένα ραντεβού. Δεν αναρωτήθηκα πώς ήταν δυνατόν να έχει πάνω της τον αριθμό της Αστάρ, ενώ ήταν στην Αμερική για διακοπές. Κι όταν με ξαναπήρε μετά από λίγο να μου πει πως η Αστάρ με περίμενε, και πάλι δεν υποψιάστηκα καθόλου.

Καθισμένη τώρα απέναντι στην Αστάρ, δεν ήξερα πώς να περάσω από τη σύντομη εισαγωγή –γι' αυτούς τους πόνους που με απασχολούσαν– στο κυρίως θέμα. Για την ακρίβεια, δε μου ήταν καν ξεκάθαρο ποιο ήταν το κυρίως θέμα. Να σημειώσω εδώ παρενθετικά πως ένας φίλος που είχα αιώνες να τον δω μου είχε πει μια φορά παλιά ενώ συζητούσαμε ονόματα (αν κάναμε μαζί ένα παιδί κι έβγαινε κορίτσι, πώς θα το βγάζαμε), μου είχε πει ότι του άρεσε ηχητικά το όνομα *Εσθήρ*. *Αστάρ*, όπως είχα μάθει πρόσφατα, ήταν μια άλλη εκδοχή του *Εσθήρ*. Και η Αστάρ απέναντί μου ήταν η πρώτη *Εσθήρ*

της ζωής μου με σάρκα και οστά. Ίσως αυτή η ανάμνηση ήταν που μ' έκανε να θέλω να της μιλήσω για το φίλο μου, και να προφέρω τ' όνομα της *Εσ-θήρ* στα ελληνικά. Κάπου όμως το θεωρούσα και λίγο απρεπές (το να προφέρω το όνομά της, εννοώ). Κι έτσι έμενα καθηλωμένη στην πολυθρόνα δίπλα στο μαύρο κουτί με τα άσπρα χαρτομάντιλα, με το στόμα ραμμένο.

Σκέφτηκα να της πω πως βλέπω όνειρα όπου έχω αλληπάλληλους οργασμούς. Μπορεί να της ήταν χρήσιμο. Ήμουν σίγουρη όμως πως αν κάποιος με εξέταζε τη στιγμή του καθ' ύπνον οργασμού θα ήμουν εντελώς στεγνή. Να της πω πως η ιδέα μιας εξέτασης, και συγκεκριμένα, η εικόνα μιας νοσοκόμας με στολή που τινάζει ένα μεγάλο, γυάλινο θερμόμετρο κι ετοιμάζεται να σ' το χώσει κάπου ήταν καθαρά σεξουαλική. Την ίδια άποψη είχε κι ο Τόμας Μαν όταν έγραφε το *Μαγικό βουνό*, ή τουλάχιστον εγώ αυτό κατάλαβα όταν το διάβαζα. Μου φαίνεται όμως πως ακόμη κι αν της έλεγα όλα τ' άλλα, δε θα έλεγα τίποτα για το *Μαγικό βουνό*. Γιατί την είχα ικανή να με διακόψει και να μου πει με κάποια ψυχρότητα: «Το *Μαγικό βουνό* το έχω διαβάσει και δε θυμάμαι τίποτα απ' αυτά που λέτε».

Μου είχε κακοφανεί που η Αστάρ ήταν γριά, με σκούρες κηλίδες στα χέρια. Οι κηλίδες αυτές φανταζόμουν ότι είχαν κάποια σχέση με δυσλειτουργία του ήπατος. Μου θύμιζαν το *Καθάρισον ημάς από πάσης κηλίδος*, που μας το διάβαζαν στο σχολείο δίκηνη πρωινής προσευχής και που μ' έκανε ν' αναρωτιέμαι τι σκυλίδες ήταν αυτές. Ήταν απογοήτευση που φορούσε χρυσά δαχτυλίδια και που τα μαλλιά της από πίσω είχαν αρχίσει ν' αραιώνουν.

Την πρώτη φορά που θέλησα να δοκιμάσω κάτι τέ-

τοιο είχα διαλέξει μια νεότερη δασκάλα μου απ' το σχολείο, την αγαπημένη μου φιλόλογο Χρυσάνθη Φυλακτού. Με κάποιον τρόπο, είχε καταφέρει ν' αφιερώσει μια ώρα τη βδομάδα απ' το σχολικό πρόγραμμα σε τέτοιες ασχολίες, εξωσχολικές. Όσες από μας το ήθελαν –πήγαινα σε ιδιωτικό παρθεναγωγείο– κατέβαιναν μαζί της σ' ένα καμαράκι στο ισόγειο, ένα καμαράκι δίπλα στην κεντρική θέρμανση επιπλωμένο με δυο φευτοπολυθρόνες μόνο, και της μιλούσαν για τα προβλήματά τους. Μάλιστα θυμάμαι τα μαξιλάρια σ' αυτές τις φευτοπολυθρόνες είχαν χρώμα ανθρακί.

Με τη Χρυσάνθη Φυλακτού ήμουν σφοδρά ερωτευμένη στη δευτέρα και στην τρίτη γυμνασίου. Κι αν θυμάμαι κάτι απ' την *Οδύσσεια* (ιδίως τη Ναυσικά), αν θυμάμαι κάτι από Σαπφώ, είναι αποκλειστικά χάρη σ' εκείνη. Το βράδυ στο κρεβάτι μου αναμασσούσα στιγμιότυπα από το καμαράκι. Τη Χρυσάνθη καθισμένη σταυροπόδι απέναντί μου, με τα προοδευτικά της περιδέραια και τις προοδευτικές της εσπαντρίγιες. Κι εμένα να της αραδιάζω υπαρξιακές μπουρδες και να της αφηγούμαι όνειρα λεπτομερώς. Και ενδιαμέσως να πετάω: «Από πού το πήρατε αυτό;» και «Πόσο μ' αρέσουν τα παπούτσια σας» και να μην ντρέπομαι καθόλου. Κάποιες φορές τη φανταζόμουν να με έχει υιοθετήσει και να έχει μετακομίσει στο πατρικό μου (αυτό λόγω σκηνικής οικονομίας), ενώ τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς μου θα είχαν στο μεταξύ απλώς εξαφανιστεί. Και να μου βάζει πότε πότε το θερμόμετρο. Αργότερα έμεινε έγκυος και τέλειωσαν όλα.

Μετά από χρόνια καθόμουν μια φορά σ' ένα παγκάκι στην Ακαδημίας και την είδα να περνά. Φορούσε ένα

καλοκαιρινό φόρεμα που καμία σχέση δεν είχε με τα ρούχα που φορούσε άλλοτε, είχε παχύνει κι έμοιαζε ελαφρώς πρησμένη. Στο πρόσωπό της όμως έλαμπε ένα χαμόγελο ευθυμίας, σαν να μην πείραζαν όλα αυτά. Δεν της μίλησα, γιατί σκέφτηκα πού να θυμάται τώρα. Και τι να της έλεγα; *Είμαι αυτή που ήμουν ερωτευμένη στο γυμνάσιο μαζί σας και σας έπαιρνα από πίσω στα διαλείμματα, σας έπαιρνα από πίσω και μετά το σχολάσμα, σας έπαιρνα και το μεσημέρι τηλέφωνο στο σπίτι σας. Μια φορά μου είχατε πει: «Κάτσε μια στιγμή να βάλω τη σάλτσα για τα μακαρόνια να ζεσταθεί, γιατί θα γυρίσει ο άντρας μου και δε θα βρει τίποτα να φάει».*

Στην πρώτη συνεδρία, το πράγμα άρχισε να παίρνει ξεκάθαρα άσχημη τροπή, όταν ανέφερα στην Αστάρ το θάνατο της μητέρας μου. Αυτό ήθελα να το περάσω στα γρήγορα γιατί το ταξίμετρο έγραφε, αλλά και γιατί –κι αυτός ήταν και ο κυριότερος λόγος– ήταν κάτι που δεν είχε σχέση με τους πόνους στη μέση μου και τις περιπέτειές μου με τους γιατρούς που ανέφερα παραπάνω. Η Αστάρ όμως τσίμπησε κι άρχισε αμέσως να ξεσκαλίζει. Ρωτούσε κάτι απίθανες λεπτομέρειες με μια περιέργεια που δεν μπορεί παρά να χαρακτηριστεί νοσηρή και στράβωνε διαρκώς τα μούτρα της. Κι ενώ εγώ είχα κάθε πρόθεση να είμαι ειλικρινής απέναντί της, εκείνη τη διακατείχε μια μανία καταδίωξης (με την έννοια του καταδιώκειν κι όχι του καταδιώκεσθαι), μια καχυποψία που άγγιζε τα όρια της παράνοιας και που είχε ως αποτέλεσμα όλες μου οι προσπάθειες να πέφτουν στον γκρεμό.

Της είπα καθαρά, για να μη νομίζει ότι κάνω πως δεν καταλαβαίνω, ότι αυτά τα πράγματα που δεν ήθελα να τα συζητήσω μαζί της, όχι μόνο δε βρίσκονταν θαμμένα μέσα μου, αλλά τα έγγραφα και σε βιβλίο που σύντομα θα κυκλοφορούσε. Όπου να 'ναι θα έστελνα το χειρόγραφο σε κάνα-δυο έγκυρους εκδοτικούς οίκους στην Αθήνα. Με ρώτησε αν έγγραφα σε πρώτο ή σε τρίτο πρόσωπο. Όταν απάντησα και στα δύο, ξαναστράβωσε τα μούτρα της, θα έλεγε κανείς με ικανοποίηση που έπεφτα σε τέτοια αντίφαση και που δεν ήξερα τι μου γινόταν. Κι όταν άρχισα να της εξηγώ τη διαφορά ανάμεσα στα δύο είδη αφηγητή, με διέκοψε δηλώνοντας κάπως ψυχρά ότι συμβαίνει να γνωρίζει τι σημαίνει να γράφει κανείς σε πρώτο πρόσωπο.

Αν μου χτύπησε κάτι άσχημα ήταν, πρώτα απ' όλα, που χρησιμοποίησε αυτή την έκφραση *συμβαίνει να γνωρίζω*, που υποδηλώνει μια θιγμένη υπεροχή του ομιλητή. Υπεροχή που για κάποιους λόγους ο ομιλητής αποφασίζει να μην εκμεταλλευτεί. Αλλά δεν μπορεί και να μην μπει καθόλου στον πειρασμό να υπενθυμίσει στον ακροατή, έστω και υπαινικτικά, ότι υπερέχει.

Και κάτι ακόμη. Σε μια στιγμή, εκεί που η Αστάρ σχάλιζε τα περί θανάτου της μητέρας μου, μου είπε με ύφος απολύτως σοβαρό: «Να προσέχεις». Δε μου ήταν καθόλου ευχάριστο να το ακούσω αυτό, ιδιαίτερα μάλιστα από το στόμα ιατρού, έστω και με άσχετη ειδικότητα. Θέλω να πω το να προσέχεις, διατυπωμένο από αυτά τα χείλη, στ' αυτιά μου είχε μια χροιά χειρομαντείας: «Βλέπω στις γραμμές της παλάμης σου πως ετοιμάζεσαι να ταξιδέψεις μακριά».

Μ' αυτή τη φράση κατάφερε να ανασύρει μια παλιά

ανάμνηση, που σαν σημαδάκι παιδικής ανεμοβλογιάς, ξέροντας περίπου πού είναι, δε δυσκολεύτηκα να την ξαναβρώ. Ήμαστε σ' ένα πλοίο που είχε μόλις προσαράξει στο λιμάνι –ήμουν με τη μητέρα μου– και μας είπαν ότι θα χρειαζόταν να περιμένουμε λίγο στα καταστρώματα, γιατί ένας επιβάτης πέθανε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού κι έπρεπε να τον κατεβάσουν πρώτον.

Μετά ανακάλεσα κι ένα όνειρο που το θεωρούσα σημαδιακό. Πάλι ήμουν με τη μητέρα μου (τα άλλα πρόσωπα της οικογένειας μας παρακολουθούσαν ίσως από κάποια απόσταση) και μου ετοίμαζε τη βαλίτσα μου, γιατί επρόκειτο να ταξιδέψω. Στεκόταν μπροστά στην ανοιχτή ντουλάπα κι έβγαζε, σχεδόν ευλαβικά, είδη καλοσιδερωμένα. Δεν έβλεπα τι, αν ήταν μόνο νυχτικά και ρόμπες, πετσέτες, μαξιλαροθήκες, σεντόνια, αν προορίζομαι κι εγώ για κάποιο σανατόριο. Κι ενώ ο προορισμός μου δε μου ήταν γνωστός, γνώριζα καλά ότι επρόκειτο να ταξιδέψω μόνη –γιατί η μητέρα μου έβαζε στη βαλίτσα μόνο δικά μου πράγματα– κι ότι το αινιγματικό αυτό ταξίδι θα κρατούσε καιρό. Και σε μια στιγμή που εγώ βρισκόμουν ακόμη υπό την επήρεια της ανάμνησης του πλοίου που μεταφέρει τον πεθαμένο και του ονείρου περί μεγάλου ταξιδιού, η Αστάρ, με χέρι στιβαρό και επιδέξιο, μου κατάφερε το μοιραίο χτύπημα.

Η μητέρα μου πέθανε από το είδος του καρκίνου που διαφημίζεται ακόμη και σε καταστήματα που πουλάνε γυναικεία εσώρουχα. Ροζ κορδελάκια σ' ένα μπολάκι στο ταμείο, για να καρφισωθούν στο πέτο κυριών που αγοράζοντας δαντελωτά σουτιέν αφήνουν κάτι και για τον έρανο. Στους τοίχους, φωτογραφίες φωτομοντέλων που φοράνε μπλουζάκι με ομόκεντρους κύκλους στο

ύψος του στέρνου, κύκλους που επεκτείνονται νοερά και προς τους δύο μαστούς.

Η ίδια η Αστάρ, όπως με πληροφόρησε, γνώριζε καλά όλα όσα οφείλει να γνωρίζει κανείς γι' αυτό τον καρκίνο (παράδειγμα, ότι μπορεί να είναι κληρονομικός), καθότι απ' αυτόν είχε φύγει κι η δική της μητέρα. Ήξερε ανθρώπους –ειδικούς, που θα μπορούσε να μου τους συστήσει– που είχαν μελετήσει το γενεαλογικό της δέντρο, που της είχαν κάνει και κάποιες εξετάσεις και είχαν αποκλείσει, στη δική της περίπτωση, την πιθανότητα βεβαρημένης κληρονομικότητας. Από τη θέση αυτή μου συνιστούσε να κάνω κι εγώ κάτι γι' αυτό, «*τώρα που η γενετική έχει εξελιχθεί τόσο εκπληκτικά*». Σε μερικές χώρες, κατέληξε, στη Σουηδία, για παράδειγμα, και στην Αγγλία, μετά από γενετικό έλεγχο ενδέχεται να αφαιρεθούν προληπτικά ο ένας ή και οι δύο μαστοί, όργανα που έτσι κι αλλιώς επιτελούν λειτουργίες δευτερεύουσας σημασίας, προκειμένου να προφυλαχτεί η ζωή και η υγεία της δύναμει καρκινοπαθούς.

ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΑΣΤΑΡ, σ' ένα ράφι της βιβλιοθήκης απέναντί μου, ήταν τοποθετημένο ένα φτηνό, πλαστικό ξυπνητήρι που απέφευγα να το κοιτάξω όσο διαρκούσε η συνεδρία, κόλπο στο οποίο εξασκούμε εδώ και χρόνια. Είναι φορές που πέφτω να κοιμηθώ τις μικρές ώρες ή ξυπνάω τη νύχτα και δε με ξαναπαίρνει ο ύπνος, είναι μέρες που χαζεύω κι ονειρεύομαι, κι ας έχω κάτι να τελειώσω που επείγει. Κι ενώ έχω πλήρη συναίσθηση του πόσο περασμένη είναι η ώρα, πόσο αργά έχει πάει, αρνούμαι να κοιτάξω το ρολόι, σαν να κινδύνευα να συντριβώ από το βάρος μιας τέτοιας επαλήθευσης.

«Είναι ώρα» με πληροφόρησε η Αστάρ κάποια στιγμή.

Με βάση τους υπολογισμούς που έκανα μετά –πόσο μπορεί να μου πήρε να περπατήσω απ' τη Ζαμποτίνσκι ως τη Γερμανική Συνοικία, τι ώρα έφτασα στο σπίτι (αυτό, τουλάχιστον, το θυμόταν ο Γιαΐρ)– θα πρέπει να με σταμάτησε πριν κλείσουμε ώρα, στις παρά τέταρτο.